

Datum
2021-09-27
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2021-859

Yttrande

Till
Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss från Utbildningsdepartementet - Papper, poddar och ... Pliktmateriallagstiftning för ett tryggt källmaterial (SOU 2021:32)

U2021/02459

Yttrande

Malmö stad tillstyrker lagförslaget utifrån behovet av en lagstiftning som är medie-, teknik- och formatoberoende och som blir långsiktigt hållbar. Lagförslaget bedöms vidare förbättra möjligheterna för bevarande av kulturarvet.

Malmö stad vill särskilt lyfta fram två delar som har bäring på stadens verksamhet; viss otydlighet i vilka databaser som eventuellt ska ingå i framtida pliktleverans samt hantering av egeninsamlingar, något som även sker vid kulturarvsinstitutioner i staden.

Malmö stad konstaterar att kommunerna vid ett genomförande av förslaget kan komma att behöva leverera mer material till KB än tidigare. I betänkandet nämns bland annat databaser. Inom kommuner, med flera myndigheter, förekommer exempelvis komplexa kartdatabaser och film- och fotodatabaser med äldre inskannat material som skulle kunna tolkas som publikationer. Detta är material som bevaras enligt arkivlagen. Malmö stad menar att det inte är helt tydligt om detta material också ska levereras till KB med den nya lagstiftningen. Innan lagen träder ikraft år 2025 bör det därför ske en dialog mellan kommuner/myndigheter och KB om vilket material som avses. En tydlig exempelsamling och möjlighet att se vad andra kommuner väljer att lämna in vore önskvärt. Om leveransplikten ska utökas till att inkludera publika databaser kommer det att medföra utökad arbete vid myndigheter och utökade kostnader.

I betänkandet beskrivs vidare hur KB ska arbeta med egeninsamlingar på webben. Malmö stad menar att det inte är oproblematiskt att samla in material utan de berördas samtycke samtidigt som det inte går att bortse från det inflytande som inlägg på sociala media och andra webbpublikationer har på dagens samhällsdebatt. För att spegla dagens samhälle vore

det därför önskvärt om det gick att få fram en transparent och tillitsfull hantering av insamlingar från webben som även kan hantera enskilda personers inlägg.

Enligt förslaget ska själva insamlingen redovisas översiktligt med syfte och metod. Däremot är det tänkt att själva det insamlade materialet ska hållas hemligt under en period med hänsyn till personers integritet. Malmö stad önskar ett tydliggörande och utvecklande av detta utifrån sekretesslagstiftningen och det faktum att KB är en myndighet och det insamlade materialet bör ses som allmänna handlingar. Det kan finnas en risk att tillit skadas genom att inte vara transparent med mer specifik information om vad som har samlats in.

Den omtanke som beskrivs rörande personer under 18 år kan vidare enligt Malmö stad leda till att ungdomskultur blir underrepresenterat i det bevarade kulturarvet vilket vore en förlust för samhället i stort. Förslagsvis skulle även insamling av poddar, bloggar, instagram med mera som skapats av omyndiga kunna inkluderas men då med större frivillighet och möjligheter att ångra sig. Ett exempel som tas upp i utredningen är Greta Tunbergs användning av sociala media vilket haft global påverkan under 2010-talet.

Malmö kommun menar att det hade varit ett stort stöd för hela kulturarvssektorn om det skulle gå att få en fördjupning i problematiken med egeninsamling på webben, inte minst av sociala media. Detta hade gärna kunnat ske i form av en fortlöpande dialog som med fördel kan initieras och förvaltas av KB. Insamlingar av uppgifter på webben förekommer vidare vid flera arkiv, bibliotek och museer i Sverige. Varken i arkiv- eller museilagstiftningen förekommer specifika skrivningar i frågan. För hela sektorn vore det bra med en enhetlig hantering med transparens och tillit i fokus. Möjligen behöver styrdokument för arkiv och museum ses över och ett förtydligande rörande hur sekretessbedömning ska se vore önskvärt.

I förslaget föreslås slutligen som en säkerhetsåtgärd vid tillhandahållande av digitalt lagrat pliktmaterial att användaren ska identifiera sig och att användningen ska loggas. Denna loggning kan upplevas som problematisk utifrån ett integritetsperspektiv och utifrån bibliotekens traditionella roll och funktion.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Anna-Lena Alnerud
.....